

Велієва Е. А.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДПРИЄМСТВА: НП(С)БО ТА МСФО

Науковий керівник: к.е.н., доц. каф. обліку аналізу і аудиту Балан А. А.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Для ефективного управління діяльністю власники й управлінці повинні мати економічну інформацію, яка відповідає їхнім потребам. Формування такої достовірної, точної, оперативної та повної інформації відбувається в системі бухгалтерського обліку. Однією з її важливих частин, яка потребує на особливу увагу, є облік фінансових результатів та їх відображення у звітності.

В обліку фінансових результатів існує багато спірних питань. У першу чергу, це стосується доходів та витрат, які формують фінансовий результат діяльності підприємства. В бухгалтерському обліку України, як відомо, всі Національні положення (стандарти) ґрунтуються на Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), або Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО), проте вони мають свої особливості, що обумовлені вітчизняною економікою.

Значний внесок у розвиток та вдосконалення фінансових результатів діяльності підприємств зробили багато вітчизняних і зарубіжних науковців, таких, як: Бланк І.А., [2] Соловійова О.В., [12] Палій В.Ф., [7] Соколов Я.В., [11] Бутинець Ф.Ф., [3] Сопко В.В., [13] та ін. Однак досі залишаються не вирішеними питання стандартизації та гармонізації облікових систем в Україні, визначення основних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності в Україні на основі міжнародного досвіду.

Формування фінансового результату діяльності вітчизняних підприємств регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], а в міжнародній практиці – МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [2], в якому передбачене складання Звіту про сукупні доходи, рекомендації щодо стислого варіанту Звіту про прибутки та збитки наведені в МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність» [3]. Елементами Звіту про фінансові результати як вітчизняними, так і міжнародними стандартами визнано доходи, витрати, прибутки, збитки.

Фінансовий результат з позицій національного обліку і з точки зору міжнародних стандартів – це приріст (або зменшення) вартості капіталу підприємства (окрім внесків власників), що відбулися в процесі його господарської діяльності за певний період. Його визначення полягає в обчисленні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Для цього в бухгалтерському обліку передбачається послідовне порівняння доходів і витрат, які забезпечили отримання цих доходів.

Відображення доходів та витрат ведеться за методом нарахування, згідно з яким доходи і витрати відображаються в обліку та звітності в момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей.

Для правильного визначення фінансового результату діяльності підприємства необхідно дотримуватися умов визнання і класифікації доходів та витрат. Визначення понять «дохід» та «витрати» згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку та міжнародним стандартом наведені в табл. 1 [2; 4 – 6].

Таблиця 1. Основні визначення понять «дохід» та «витрати»

Поняття	НП(С)БО	МСФО
Дохід	збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)	валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу
Витрати	зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)	визначаються у Звіті про прибуток та збиток, коли виникає зменшення майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі зменшенням зобов'язань, які можна достовірно виміряти

Відповідність національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку доходів та витрат підприємства згруповано і наведено в табл. 2 та 3.

Таблиця 2. Відповідність вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку доходів підприємства

Вітчизняна практика		Міжнародна практика	
Назва	Номер	Назва	Номер
П(С)БО 15	«Дохід»	МСБО 18	«Дохід»
НП(С)БО 1	«Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 1	«Подання фінансової звітності»
		МСБО 20	«Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»

Таблиця 3. Відповідність вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо обліку витрат підприємства

Вітчизняна практика		Міжнародна практика	
Назва	Номер	Назва	Номер
П(С)БО 16	«Витрати»	МСБО 1	«Подання фінансової звітності»
НП(С)БО 1	«Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО 16	«Основні засоби»
		МСБО 18	«Дохід»
		МСБО 23	«Витрати на позики»
		МСБО 38	«Нематеріальні активи»

Відповідно до вимог чинного законодавства в Україні існує регламентована форма Звіту про фінансові результати [7].

Методика формування статей звіту про фінансові результати має розбіжності між нормами вітчизняних і міжнародних стандартів. Так, в Україні організації формують виручку від продажу товарів, робіт та послуг (за винятком ПДВ, акцизів та інших обов'язкових платежів) на основі надходжень, пов'язаних із виконанням робіт і наданням послуг, здійсненням господарських операцій. Ці доходи є доходами від звичайних видів діяльності, визнаних організацією в бухгалтерському обліку. Чистий обсяг продажів за кордоном розраховується додаванням до валової виручки від реалізації продукції величини поданих постачальникам знижок і вирахуванням вартості продукції, повернутої покупцям, і сум знижок, наданих покупцям. Ще однією відмінністю між звітами є статті інших доходів і витрат, які в зарубіжній практиці мають назву «випадкові прибутки/збитки». Дані доходи і витрати (прибутки і збитки) за допомогою приєднання їх до прибутків (збитків) від продажу (в Україні) або до

прибутку від операційної діяльності (за кордоном) формують показник «Прибуток до оподаткування».

Таким чином, незважаючи на те, що всі національні Положення бухгалтерського обліку України значною мірою ґрунтуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, вони не тотожні. Застосування МСФЗ для суб'єктів господарювання характеризується можливістю отримання необхідної інформації для ухвалення управлінських рішень, залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки; надійністю інформації; прозорістю інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності.

Отже, міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку й звітності. Тобто МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. У зв'язку з цим цінність МСФЗ важлива як для іноземних, так і для вітчизняних інвесторів, що ще раз підтверджує необхідність і корисність впровадження МСФЗ у всі сектори економіки України. Розкривши сутність обліку фінансових результатів, автор вважає, що доцільним буде виявлення відмінностей у національних і міжнародних підходах до складання звітності про фінансові результати та їх удосконалення.

Список літератури:

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. у ред. від 07. 02. 2013 р. [ел. рес.] // Офіц. Веб- портал ВР України: законодавство.Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Бланк І.А. Управління прибутком / І.А. Бланк - [2-е вид.]. - К.: «Ніка-Центр», 1998. - 544 с.
2.Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посібник / Н.М. Бондар - К.: Видавництво А.С.К., 2004. - 400 с
3. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Текст] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Палій В.Ф. Міжнародні стандарти звітності - умова прозорого управління підприємствами // Проблеми теорії і практики управління. 2000. № 3.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № 290 від 29.11.1999 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 09.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 1999 р., зі змінами, внесеними від 22.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
11. Соколов.Я.В. – М: Фінанси і статистика, 2000. – 496 с.
12. Соловійова О.В. Міжнародна практика обліку та звітності: Підручник. М.: ИНФРА-М, 2004.
13. Сопко В.В. Бухгалтерський облік / В. Сопко// Навч. посібник / Вид – КНЕУ – 2000 – 688 с